

INITIATIEFVOORSTEL BEPERKING HOBBYJACHT

in de provincie Noord-Holland

21 september 2022

INHOUD

<u>Inleiding</u>	3
<u>Definitie en grondslag</u>	4
<u>Hobbyjacht</u>	10
<u>Tot slot</u>	15
<u>Voordracht</u>	16

INLEIDING

Dit initiatiefvoorstel gaat over grip krijgen op het doden van dieren voor het plezier, ook wel hobbyjacht genoemd. Belangrijk hierbij is de definitie van jacht. Het doden van levende wezens is namelijk gebonden aan regelgeving. De provincie heeft daarbij een belangrijke rol, doordat ze beheerplannen, vergunningen en ontheffingen afgeeft voor het verjagen, bejagen en doden van dieren.

De aanleiding van dit initiatiefvoorstel is een drietal onderzoeken die uitgevoerd zijn:

- "Een schot op de hobbyjacht"¹
Een juridisch onderzoek naar de provinciale bevoegdheden ten aanzien van de hobbyjacht. - 2020 - Hogeschool Leiden - Rosa van der Heide
- "Met de schrik vrij"²
Over verjagen als nieuwe economische drager binnen dierenwelzijn en natuurbeheer - 2021 - Tripple E - Tom Bade & Dagmar Bade
- RDA Zienswijze Doden van dieren aan het licht - 2022³

Het uitgangspunt, ook van de wetgever, is dat het doden van dieren zonder goede reden een aantasting is van de intrinsieke waarde van het dier. De intrinsieke waarde van dieren betekent dat zij een eigen waarde hebben los van hun financiële, instrumentele of gebruikswaarde voor de mens. Deze intrinsieke waarde is ook beschreven in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) van de Omgevingswet, waarin nadrukkelijk wordt gesteld dat dit ook geldt als een diersoort niet bedreigd is. Daarbij helpt het om een goede afwegingsladder te gebruiken, waarbij mens- en dierenwelzijn het uitgangspunt is. Dit initiatiefvoorstel is hier een provinciale invulling van met betrekking tot de hobbyjacht.

DEFINITIE EN GRONDSLAG

Jacht is er in de volksmond in verschillende soorten en situaties, met verschillende middelen of beoogt verschillende doelstellingen. We kijken hierbij vooral naar het provinciale kader en richten ons op dieren die op land of in de lucht leven en die een centraal zenuwstelsel hebben. De algemene consensus is dat deze dieren een bewuste pijnbeleving hebben die wordt meegewogen als we het hebben over intrinsieke waarde.

SOORTEN JACHT

Jacht in de breedste zin wordt om verschillende redenen gedaan. Dit kan zijn voor veiligheid, schadebeperking door populatiebeheer, ter afschrikking, jacht voor consumptie of het plezier. Een voorbeeld van deze drie type jacht zijn:

- Schieten en vergassen van ganzen wordt gedaan uit naam van vliegveiligheid.
- Afschot van spreeuwen in een kersenboomgaard wordt gedaan om de oogst zoveel mogelijk te beschermen.
- Het schieten van een haas kan gedaan worden voor het avondeten.

Hoewel het resultaat hetzelfde is, dieren worden gedood, is er een andere grondslag op basis waarvan dit door de wetgever is toegestaan. Belangrijk is daarbij om doel en middel voor ogen te houden. Vliegveiligheid kan bijvoorbeeld ook zonder het doden van dieren gewaarborgd worden. Er is namelijk ook het ruimtelijk spoor. Bij schadebestrijding is ook het niet-dodelijke verjagen mogelijk. Bij de doelen 'vliegveiligheid' en 'bescherming van fruitoogst', is een afwegingskader opgesteld waarbij het doel en de middelen worden afgewogen. Het afwegingskader met doel en middel bij de hobbyjacht is simpel: eten en plezier door middel van de jacht.

HOE WORDT JACHT UITGEVOERD?

Jacht kan op verschillende manieren plaatsvinden. De meest gebruikte manier van jacht op zoogdieren en vogels is schieten met hagel of met een kogel. Maar het kan ook uitgevoerd worden met een mes of met de handen, door bijvoorbeeld een nek te breken. Tevens wordt gas gebruikt, gebruikt men soms vallen en ook andere dieren, zoals een roofvogel, hond of fret, kunnen worden ingezet. De manieren van doden zijn divers, maar in alle situaties gaat het om in het wild levende dieren die opzettelijk gedood⁴ worden. Kippen doden in een slachthuis is dus geen jacht.

WETGEVING

Het is niet toegestaan om dieren te doden. In de Wet natuurbescherming⁵ (Wnb) staat:

Artikel 3.1

Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels (..) te doden

Artikel 3.5

Het is verboden in het wild levende dieren (..) opzettelijk te doden (..)

Aan de hand van dit verbod, worden er uitzonderingen gemaakt en worden er ontheffingen verleend. Hoe deze uitzonderingen en ontheffingen gemotiveerd kunnen worden, is afhankelijk van het type jacht.

UITZONDERING 1: SCHADE

Globaal zijn er de volgende organen die uitzonderingen kunnen verlenen:

- a. Gedeputeerde Staten kunnen ontheffingen verlenen.
- b. Provinciale Staten kunnen verordening vrijstelling verlenen.
- c. Onze minister kan ontheffingen of vrijstellingen verlenen.

Met de kanttekening dat dit alleen toegestaan is in het belang van:

- i. Volksgezondheid;
- ii. Veiligheid;
- iii. Voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bos, visserij of wateren;
- iv. Bescherming van flora of fauna;
- v. Onderzoek, onderwijs, uitzetten van soorten (....).

Bovenstaande kanttekeningen zijn bedoeld om richting te geven dat het opzettelijk doden alleen gedaan mag worden ter voorkoming van schade of als de volksgezondheid en veiligheid in gevaar zijn.

Landelijke vrijstelling

Een van de ontheffingen is een landelijke vrijstellingslijst. Dieren op deze lijst mogen het hele jaar worden bejaagd.

Jagersvereniging

“Konijn, houtduif, vos, Canadese gans, kraai en kauw staan op de landelijke vrijstellingslijst. Dat houdt in dat deze dieren het hele jaar mogen worden gedood, indien er binnen het werkgebied van de WBE op tenminste één perceel schade is of dreigt in het huidige of het komende jaar aan landbouw en/of fauna. Als gebruik gemaakt wordt van een geweer is een jachtakte vereist evenals een schriftelijke toestemming van de grondgebruiker. Tevens is de 40 ha-regeling van toepassing.”⁶

Deze 40 ha is toegevoegd in de wet met name voor het gebruik van het veilig kunnen hanteren van een geweer. Op jachtgronden kleiner dan 40 ha is bejaging voor schadebestrijding nog steeds mogelijk, alleen zonder geweer en jachtvogel.

Provinciale ontheffingen en vrijstellingen

De provincie heeft volgens de wet ook de mogelijkheid tot het geven van uitzonderingen. De Faunabeheereenheid Noord-Holland houdt een overzicht bij van veel ontheffingen die zijn afgegeven: <https://fbenoordholland.nl/bibliotheek>

Ook buiten de FBE om worden ontheffingen gegeven. Veel afgegeven ontheffingen betreffen de jacht met luchtbuks (en veelal met warmtebeeldcamera) op de bruine & zwarte rat en het doden van stadsduiven.

Daarnaast is er in de provinciale omgevingsverordening in artikel 4.8 een “vrijstelling directe schadebestrijding opgenomen”. Hierin wordt het doden ter ondersteuning van verjaging geregeld voor een door Provinciale Staten vastgestelde lijst met dieren.

UITZONDERING 2: HOBBYJACHT

Hobbyjacht gaat niet over beheer en schadebestrijding, maar over het 'oogsten' van dieren voor consumptie. Het betreft een lijst met 'smakelijke' dieren (en niet bijvoorbeeld de bruine rat). Deze lijst wordt de wildlijst genoemd. Hobbyjacht op dieren van deze lijst vindt plaats in een gebied van tenminste 40 ha, met toestemming van de eigenaar en de jacht vindt plaats op de volgende soorten in bepaalde periodes⁷:

Soort		Van	Tot	Geschoten 2021 via	
				hobbyjacht	schadejacht
Fazant	haan hen	15 oktober 15 oktober	31 januari 31 december	491	0
Wilde eend		15 augustus	31 januari	1.1684	0
Houtduif		15 oktober	31 januari	1.644	18.275
Haas		15 oktober	31 december	10.396	0
Konijn		15 augustus	31 januari	14	258

Deze jacht wordt mogelijk gemaakt in Artikel 3.22 van de Wnb, onder de voorwaarde dat de jacht expliciet geopend is. GS kan deze jacht sluiten wegens weersomstandigheden. De minister kan ook besluiten de jacht niet te openen, zoals dat nu gebeurt voor het konijn.

Verder moet men toestemming hebben om te mogen jagen op een stuk grond (artikel 3.23 Wnb). Primair heeft de eigenaar van de grond dit recht, maar deze kan dit overdragen en verhuren.

Buiten deze hobbyjacht wordt er ook gejaagd op deze dieren, maar er wordt dan gebruik gemaakt van de uitzondering in het kader van schadebestrijding en veiligheid.

Zo zal het niet openstellen van de hobbyjacht op het konijn maar beperkt invloed hebben op hoeveel konijnen gedood worden, omdat het konijn ook op de landelijke vrijstellingslijst staat.

Omgevingswet

Hoewel met de Omgevingswet veel hetzelfde blijft, is een grote verandering de "bebouwingscontour jacht" waarbij gemeentes aanwijzen waar de grens is met de bebouwde kom. In de bebouwde kom is hobbyjacht namelijk niet toegestaan.

HOBBYJACHT

De hobbyjacht, ook wel plezierjacht genoemd, is een oud recht dat in de afgelopen jaren is afgebouwd. Dit komt mede door maatschappelijke druk, maar ook door internationale verantwoordelijkheid en de lage aantallen van verschillende dieren.

Tijdens de discussie⁸ over de wildlijst in 1997 is de patrijs bijvoorbeeld geschrapt in verband met de achteruitgang van de aantallen.

Ondertussen staat sinds 2009 ook het konijn op de rode lijst als 'gevoelig' en staat landelijk de wilde eend ook qua aantallen onder druk. Doordat hobbyjacht geen afschotmaximum kent, is bijsturing op een gunstige stand van instandhouding lastig. Een veelgebruikt argument is dan ook dat jagers niet de intentie hebben om te veel dieren af te schieten, omdat ze het jaar erop ook willen kunnen jagen. Echter het feit dat dieren van de wildlijst op de rode lijst staan, weerspreekt dit argument.

Een ander argument is dat hobbyjacht nodig zou zijn voor beheer en schadebestrijding. Gelet op de vele ontheffingen die verleend worden is dit maar zeer beperkt het geval. Zo worden er meer houtduiven geschoten voor schadebestrijding, dan voor voedsel.

We zien wel een toenemende maatschappelijke weerzin tegen de hobbyjacht. Zeven op de tien Nederlanders vinden plezierjacht onacceptabel.⁹ Veel politieke partijen spreken zich uit tegen de hobbyjacht en hebben het opgenomen in hun verkiezingsprogramma. Naast de intrinsieke waarde van dieren, speelt ook het gevoel van veiligheid een rol. Vooral in drukkere gebieden botst het schieten met een geweer met recreatie, fiets- en wandelverkeer. Vooral binnen de randstad is het druk, ook in het buitengebied van de Randstad.

MAATSCHAPPELIJKE ORGANISATIES

Verschillende maatschappelijke organisaties maken zich zorgen hobby- & plezierjacht.

Dierenbescherming

“Weg met de plezierjacht – deze dieren hebben we nodig. Zonder aantoonbare reden behalve vanuit je hobby wilde dieren afschieten, dat is in Nederland vast verboden – zou je zeggen. Toch is het gewoon toegestaan. In Nederland zijn vijf diersoorten vogelvrij verklaard doordat ze door de politiek op een zogenaamde wildlijst zijn gezet. Het gaat om de wilde eend, haas, fazant, houtduif en het konijn. Zij mogen in het jachtseizoen zonder opgaaf van reden, dus zonder grenzen of voorwaarden, afgeschoten worden. Daar moeten we vandaag nog mee ophouden, want er staan meerdere soorten op deze lijst waar het in Nederland helemaal niet goed mee gaat.”

<https://www.dierenbescherming.nl/geenwildlijst>

Faunabescherming

“(…) Helaas is met de invoering van de Wet natuurbescherming de hobbyjacht niet afgeschaft. Er staan nog altijd 5 soorten op de lijst van bejaagbare soorten, de wildlijst. Op deze soorten mag, louter voor het genoegen van de jager geschoten worden tijdens het jachtseizoen. (…)”

<https://www.faunabescherming.nl/wildlijst>

Natuurmonumenten

“(…) Omdat dieren een intrinsieke waarde hebben, mag er niet voor het plezier gejaagd worden.”

<https://www.natuurmonumenten.nl/standpunten/schadebestrijding-en-jacht>

DE ROL VAN HOBBYJACHT

Hobbyjacht staat primair voor het ‘oogsten van dieren’ voor de jager. Maar wordt ook ingezet voor beheer en schadebestrijding. Die lijn is niet strikt, één haas kan zowel geschoten worden om te eten, als om schade te beperken.

Buiten het jachtseizoen zijn er ontheffingen die afgegeven worden naar aanleiding van een beheerplan, zodat er niet te veel dieren gedood worden. De hobbyjacht valt buiten deze controle en het wordt aan de jager overgelaten om niet te veel te schieten. De krimp van de wildlijst in de afgelopen jaren laat zien dat dit op z'n minst lastig is in te schatten door jagers.

Geschoten dieren in het kader van schadebestrijding mogen overigens ook gebruikt worden door de jager om op te eten of te verkopen.

Hobbyjacht is daarmee een ongecontroleerde jacht. Buiten de hobbyjacht om worden vergunningen gecontroleerd afgegeven door de ODNHN.¹⁰

Deze hobbyjacht is dus niet nodig voor beheer en schadebestrijding. Hobbyjacht is primair voor de oogst. Beheer en schadebestrijding is primair voor beperking van schade, waarbij preventie ook een middel is.

WAAR VINDT HOBBYJACHT PLAATS

Hobbyjacht vindt plaats op landbouwgrond en in recreatie- en natuurgebieden, als de grondeigenaar toestemming heeft gegeven hiervoor. Niet elke grondeigenaar geeft toestemming. Op die gronden vindt dan ook geen hobbyjacht plaats, maar er kan wel beheer- en schadebestrijding plaatsvinden.

Tevens zien we dat jacht vaker op gespannen voet staat met het veiligheidsgevoel van omwonenden. Vooral in stedelijk gebied voelen veel mensen zich onveilig als er rondom de gebieden waar ze verblijven, bewegen en recreëren wordt geschoten. Vanuit de Omgevingswet is hier rekening mee gehouden door het opnemen van de “bebouwingscontour jacht” om jacht in bebouwd en aangrenzend gebied te verbieden.

ROL VAN DE PROVINCIE

Doordat hobbyjacht landelijk is vastgesteld, zou deze ook alleen landelijk af te schaffen zijn. Maar de provincie heeft wel een aantal verplichtingen en instrumenten om het in goede banen te leiden.

TOESTEMMING

De provincie moet toestemming geven dat er op haar gronden plezierjacht mag plaatsvinden. Dit jachtrecht ligt bij de eigenaar van de grond.¹¹ Maakt de eigenaar hier geen gebruik van, dan mag een ander toestemming krijgen. Eigendom van het recht blijft bij de eigenaar van de grond. Ook in het geval van pacht. In de pachtvoorwaarden kan daarom deze toestemming tot hobbyjacht gegeven worden. Is deze niet opgenomen, dan blijft dit recht bij de provincie.

VERLENEN VAN ONTHEFFINGEN

Gedeputeerde Staten geven via de uitvoerende organisatie ODNHN ontheffingen voor beheer en schadebestrijding. Dit geeft duidelijkere regulatie van de jacht.

ONTNEMEN VAN JACHTRECHT

Het jachtrecht is een eigendomsrecht van de grondeigenaar. Maar doelstellingen voor een gunstige staat van instandhouding en het Biodiversiteitsverdrag zijn een provinciale verplichting. Om die redenen kan de provincie beperkingen opleggen aan eigendomsrecht.

SUBSIDIES

De provincie geeft op meerdere vlakken subsidies uit. Bijvoorbeeld in het kader van natuurherstel. Aan alle subsidies die uitgegeven worden, zitten al provinciale voorwaarden. Vooral waarbij het gaat om natuurlijk evenwicht en natuurherstel, is het uitvoeren van hobbyjacht een tegenstrijdigheid. Als aanvullende voorwaarde kan vereist worden dat de hobbyjacht niet uitgevoerd wordt tijdens de looptijd van de subsidie. Hierbij wordt het eigendomsrecht niet aangetast, alleen tijdelijk beperkt als men gebruik wil maken van bepaalde subsidies.

AANLEIDING

In 2020 heeft de Noord-Hollandse Partij voor de Dierenfractie een afstudeeropdracht gegeven aan Rosa van der Heide – Hogeschool Leiden HBO Rechten. Ze heeft juridisch onderzoek gedaan naar de provinciale bevoegdheden ten aanzien van de hobbyjacht. Haar onderzoek is de start van deze notitie geweest en heeft de juridische basis gelegd voor de voorstellen in dit initiatiefvoorstel.

VOORSTELLEN PROVINCIALE REGULERING HOBBYJACHT

1. Geen hobby- & plezierjacht toestaan op gronden die op dit moment niet verpacht of verhuurd zijn.
2. Bouw het verhuren van jachtrechten op provinciale gronden af.
3. Neem waar mogelijk als subsidievoorwaarde op dat jacht in het kader van de wildlijst niet uitgevoerd wordt.
4. Neem de Rode Lijst als standaardmodel voor beperkingen van jachtrecht.
5. Stem met gemeentes de “bebouwingscontour jacht” af in samenspraak met omwonenden.
6. In geval van schadeoverlast: stimuleer niet-dodelijke verjagingsmethoden.¹²

TOT SLOT

Het hele concept jacht is beladen en op afstand gezet de afgelopen jaren. De Faunabeheereenheid adviseert, controleert en voert uit. De omgevingsdienst verstrekt vergunningen. Jacht wordt het liefste uitgevoerd zonder dat burgers het zien en bij ganzenvergassingsacties worden mede daarom schermen geplaatst. Het is voor bewoners van Noord-Holland iets wat in de schaduw plaatsvindt, hoewel het honderdduizenden dieren betreft die elk jaar gedood worden.

Het is ook bijzonder ingewikkeld gemaakt met alle regels, uitzonderingen en voorwaarden. Zowel op Europees, landelijk, provinciaal en gemeentelijk niveau. Met als doel om het doden van dieren in banen te leiden, maar het leidt vooral tot veel papieren rompslomp waar bij oude gebruiken zichtbare belemmeringen vormen tot het komen tot heldere en duidelijke regels.

Dit initiatiefvoorstel probeert op neutrale wijze een samenvatting en richting te geven, zonder waardeoordeel. Met de grootst mogelijke zorgvuldigheid is geprobeerd om het correct en duidelijk samen te vatten. We hopen dat dit initiatiefvoorstel zal leiden tot een plezierige en open discussie.

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gezien het initiatiefvoorstel “beperking hobbyjacht in de provincie Noord-Holland”;

besluiten:

1. geen hobby- & plezierjacht toe te staan op gronden die op dit moment niet verpacht of verhuurd zijn;
2. het verhuren van jachtrechten op provinciale gronden af te bouwen;
3. waar mogelijk als subsidievoorwaarde op te nemen dat jacht in het kader van de wildlijst niet uitgevoerd wordt;
4. de Rode Lijst als standaard model te nemen voor beperkingen van jachtrecht;
5. met gemeentes de “bebouwingscontour jacht” af te stemmen in samenspraak met omwonenden;
6. in geval van schadeoverlast niet dodelijke verjagingsmethoden te stimuleren;

Haarlem, x xxxx 2022

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Endnotes

¹ [Een schot op de hobbyjacht - Rosa van der Heide](#)

² [20210927-Boek-Dierenbescherming-Met-de-schrik-vrij.pdf \(provincie-utrecht.nl\)](#)

³ [Doden van dieren aan het licht | Nieuwsbericht | Raad voor Dierenaangelegenheden \(rda.nl\)](#)

⁴ bemachtigen, opzettelijk doden of met het oog daarop opsporen van wild als bedoeld in [artikel 3.20, tweede lid](#), alsmede het doen van pogingen daartoe, overeenkomstig [par. 3.5](#);

⁵ [wetten.nl - Regeling - Wet natuurbescherming - BWBR0037552 \(overheid.nl\)](#)

⁶ <https://www.jagersvereniging.nl/vragen/wat-is-de-landelijke-vrijstellingslijst-mogen-jagers-deze-dieren-zomaar-schieten-in-hun-jachtveld>

⁷ De minister heeft beperkingen opgelegd voor de periode 2022/2023 voor de jacht op het konijn. <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2022/07/28/minister-van-der-wal-definitief-geen-jacht-op-konijn-en-beperkingen-jacht-op-haas-in-seizoen-2022-2023>

⁸ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-23147-12.html> paragraaf 2

⁹ <https://www.ioresearch.nl/actueel/zeven-op-tien-nederlanders-vinden-plezierjacht-onacceptabel/>

¹⁰ Voorbeeld is https://www.odnhn.nl/Nieuws/Bekendmakingen/Vergunningen_en_Ontheffingen/14_06_2019_Wet_Natuurbescherming_Kwekerij_Nieuw_Valkeveen_Naarden/Ontheffing.pdf

¹¹ Zie artikel 3.23 Wnb voor de exacte beschrijving van deze rechten.

¹² <https://www.bij12.nl/onderwerpen/faunazaken/schade-voorkomen/>